

„Застава“ издава сваки дан двапут, а недељом сваког дана издава сваког дана једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно плаћа на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваког првог оваквих битних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У УМУ.

Сазив српског народног црквеног сабора.

При закључку листа извештени смо поуздано, да је наш српски народни црквени сабор сазват за понедељник 10. (23.) децембра ове године.

По уредби мора се званично објавити сазив најдаље сад у недељу а то ће се и догодити. По изборној уредби (§. 11) избори посланика за сабор морају бити пре састанка сабора, најраније на три недеље а најкасније на две недеље дана. Према томе ће бити избори посланика између 19. и 25. новембра по нашем календару. Кога ће дана где бити избори у размаку тог времена, то одређује епархијска административна власт.

Чим припре распис за сазив сабора, дужне су црквене општине односно председник, да што пре најмање 14 дана пред избор заступника, саставе списак бирача, изложи га на јавном месту и о томе извести све општинаре, у цркви, огласима или уобичајеним начином, да би сваки могао рекламирати своје право, ако је изостављен.

За сада спомињемо ове најглавније и најпрежније одредбе.

У овоме часу, а при закључку листа имамо да кажемо свима члановима српске народне радикалне странке само неколико речи. Нека сваки чини своју дужност, нека обавештава народ не само у месту, већ и у околини, јер се мора извојевати ојајна победа српској народној радикалној странци. Узмите наш програм у руке и покажите народу, да ће му аутономија бити само онда осигурана, ако буде захтевао да се тај програм изврши и ако буде бирао људе, који су му и до сад образ осветлали. Ако будемо сад олако увели српску ствар, онда не треба никога да кривимо за неуспех.

Забавна и поучна села.

Ужи одбор, који се решио да спрема „забавна и поучна села“ у Новом Саду, сазвао је био јуче на св. Димитрију по подне многе грађане новосадске. Нарочито је сазвао црквене скупштинаре, одборнике, а и друге грађане.

Јаша Томић је говорио о овоме, што се спрема. Изнео је како други народи око нас журно корачају напред. За нас Србе се може рећи да се једва мичемо, те тако све јаче изостајемо иза других.

Истина је, други налазе помоћи од своје државе, од владе, а ми те помоћи немамо. Ми можемо рећи само то, да имамо — Нови Сад. Тај Нови Сад не може да даде Српству друго, него може да му даде примера, може да му покаже пут. Улога Новог Сада била је увек важ-

на и велика, она је то и данас.

Ово што ми данас хоћемо, потребно је, преко је потребно и Новом Саду, али је потребно и зато, да даде примера другим нашим општинама.

За тим је разложно говорник, од колике нам је потребе да освежимо живот наш. Ми желимо да освежимо тај живот наш тиме, ако приредимо ове зиме у Новом Саду десетак јавних предавања. Биће предавања о народном здрављу, о економији, о друштвеном животу, о историји, о домаћем васпитању и сличном. Ако се то крене и у осталим нашим местима, може из тога да поникну многе потребне и корисне установе, које ће да нас унапреде.

Ми мислимо да удесимо та предавања тако, да увек буде на почетку по једна песма или свирка, а после предавања да се прочита по једна занимљива приповетка. Хоћемо да та наша поучна села буду и забавна те стога и примамљивија.

Та села ће бити увек у недељу по подне. Да почну у 3 сата, а да се заврше пре 5 сати. Приступ да буде свакоме слободан и то бесплатно. Ужи одбор је нашао за тај посао велику дворану, која ће бити топла и осветљена. Она ће нас стати 40 круна сваки пут, то је свега око 400 круна. Но ми смо се већ уверили да има људи у Новом Саду који ће ту свету добровољно покрити, ако баш не буде довољно, да се мањак покрије из једног дела чистог прихода са народне забаве.

Ова забавна и поучна села биће и на Класи и салашима. Тамо ће бити у школи и неће стати никаква трошка.

Ужи одбор је имао на уму и децу. То је позориште: „Уранија“. На великом платну падају слике из забаве и науке. Те су слике веома занимљиве, а неко те слике тумачи и оне остају деци свеже у памети. Те справе су данас раширене по свем свету и врло су јефтине. Има их већ свака државна школа. Ми смо уверени, да ће новосадска црквена општина набавити такву справу, те би наша деца чешће имала врло лепу, пријатну и корисну забаву. Те би се справе дабогме односиле и на Класу и салашеве. А уз ту справу има слика и поучна тумачења и за одрасле, те би се и на забавним и поучним селима могле кад кад прикаивати. На тим сликама и тумачењима радили су велики сликари и велики умови десетинама година. Сад је то јефтино и крајње је време да то употребимо.

На крају је споменуо говорник дужност, коју је преузео на себе сваки члан црквене скупштине и одбора. Ми смо у Новом Саду многобројни, а имамо и јаку интелигенцију. И ми бисмо учинили силан грех према

народу нашем, ако сви скупа не будемо прегли да изведемо оно што можемо. Предлаже, ако се присутни сложе с тим предлогом, да сви уђу у одбор.

После Томића говорио је учитељ са салашке школе Ружић, па Марко Вилић, Лука Јоцаћ, др Миладин Свињарев, др Бошко Петровић и други. Сви су они били за ту ствар и допуњавали Томићев говор.

Напоследку су искупљени прихватили предлог једногласно и ушли сви у одбор. А за председника су изабрали проту Милана Ђирића, за потпредседника дра Миладина Свињарева, а за перовођу Кузмана Милова новића, учитеља.

Прво забавно поучно село у Новом Саду биће по свој прилици у недељу 5 (18.) новембра. Но о свему том биће још речи.

Полит и Кикињани.

Да је др. Полит дошао у сукоб са Кикињанима, то је већ утврђено. Полит је тврдио, да је учешће Срба у Ракоцијевој прослави издајство, а Кикињани су учествовали у тој прослави демонстративно. Да Полит хоће да зна, шта је ред, он би већ одавно положио мандат. С каквим правом он ваступа Кикињане? Може ли он говорити у име Кикињана, који су по његовом писању у „Бранику“ прави издајници? Кад се зна, да су Кикињани сложено и демонстративно учествовали у Ракоцијевој прослави, онда је јасно, да др. Полит није смео излазити из сабора, кад је изгласан Ракоцијев закон.

Др. Полит мисли, да ће се најлакше извући из ове клопке, у коју је упао, кад је угривао у бечки мамац, ако сад просто и не спомене у „Бранику“, шта су радили његови кикиндски бирачи. Ако би то изнео, морао би их осудити. Едем мисли: и ћутање је злато. Али ако он ћути, неће да ћуте Кикињани. Полит је њихово држање осудио, иако их није изречно споменуо. Или Кикињани примају ту осуду, и онда признају да су издајници, или су уверени, да су добро радили, — и онда морају да разрачунају са др. Политом. Иначе ће изгледати пред светом, да терају дволичну политику, по којој је добро дочекивати Ракоцијеве кости демонстративно и у исто време потпомагати Полита. То би било: Помоз' Бог чаршији на оба две стране.

Кикињани се спремају да разрачунају с дром Политом, кад он већ неће. Они веле: Дали смо му времена да оде. А кад није хтео, тиме се још јаче обрукао у очима нашим и у очима света. Како ће изгледати тај разрачун с дром Политом, ускоро ће се видети. Кикињани.

Патријарх Георгије и Васа Муачевић.

Васа Муачевић у калуђерству наречени Василијан, и патријарх Георгије то су два тела а једна душа, два нераздељива „собрата“. На прошлој епархијској скупштини Василијан Муачевић са неколицином самосталаца усвојио је патријархову странку. Шта је с тиме израдио? Израдио је то, да је конвисторија дошла у руке калуђерима. У њој је потпредседник био архимандрит који је обијао прагове бившег бана Хервардија.

Настојатељи манастира су се отимали спод надзора саборског одбора, хтели су и даље да ост не у манастирима све по стар ме. Радикали то нису дали. Настојатељи манастира су напли у своле послу ватрину и то код патријарха и код конвисторије а ту конвисторију Василијан Муачевић предао је у руке патријарху Георгију. — То је напуштање народне ствари. Василијан Муачевић је био у конвисторији са својим самосталцима немоћан. Сам је своју странку учинио немоћном, а немоћнима је учинио и бираче који га послаше у скупштину. Нашкодио је народној ствари а подигао перје — калуђерској странци. Још да нису радикали подупрли се у саборском одбору, по Василијану Муачевићу и самосталцима било би чудног папшовања.

Како је та конвисторија поступала са свештеницима који су родољубиви били? Њих је, администраторе, бацала конвисторија са једног краја на други. Свештеници, који се држали калуђера и самосталаца, могли су радити што су хтели и село преврнути. Њима није било суда. Свештеници, који се држао са народом, он је за најмању ситницу кажњен био.

Административни одбор у Карловцима, у којем је Василијан Муачевић господарно, правио је преос целом свету, али то су силовне нарави. Ми смо уверени да је тој сили одвојило, па ипак на свршетку чини силу административни одбор, да не кажемо глупост.

Одредио је да црквене општине на сваких 500 душа по једнога изасланика изабери, који ће у седишту протопрезвитерата бирати чланове за епархијску скупштину. Тако и треба да буде. Но извршно је одредио да се у протопрезвитерату не бира толико чланова за епархијску скупштину колико би требало бирати, на сваке 4000 душа по једнога, него онолико чланова колико је било пре тридесет и више година! Ти су људи изгубили памет, али није ни чудо кад раде под главом Василијана Муачевића и његових самосталаца.

Кад бисмо ми ређали какве је

штете нанео Василијан Муачевић и његови са калуђерима у друштву, требало би много писати. Али знамо да им је то последње, па ће наш народ преко њих прећи као да их никад није ни било. Патријарх Георгије сретан је могао трети руке а манастирски настојатељи накривити камилавке и певати, само да им не преседне.

Радикал.

„Српска“ политика босанске владе.

„Српска Ријеч“ пише: По владиној паметности има у Босни и Херцеговини свега око 245 железничких чиновника и то почевши од асистента па горе. Од ових су само 4 Срби православни и 2 муслимана. Од прве четворце из монархије су 2 инжењера, пристав и 1 асистент. Нама се чини чудновато и не можемо никако схватити, да све ово министарство у Бечу трпи уз оне силне изјаве да ће наше синове примити у службу. Ми само питамо, чему толика премештања железничког особља? Ваљда би боље било тај — — — новац утрошити за побољшање плаћа и још боље у повећању персонала, бар би се онда избегли толики сукоби на нашој железници, о којима службени лист никад ништа не проговори. — А за њих нико не пита.

Ослобођен.

Поп Јован Магарашевић сазвао је био још за време Куевоштинске поузданички састанак српске народне радикалне странке у Чепин и због тога је против сваког закона био осуђен на 200 круна глобе. Уложио је уток на жупанију и сада је жупанија поништила првостепену одлуку и ослободила га сваке глобе.

Нова књига пред сабор, за наш народни црквени сабор.

Дали смо у штампу књигу са овим садржајем:

Реч пред сазив сабора.

Автономни програм српске народне радикалне странке.

Изборни ред са тумачењем.

Наредба саборског одбора о спровођењу избора.

Књига ће бити готова за неколико дана, ми је штампамо у 10 хиљада примерака. Поручбине нека нам се одмах доставе, јер време жури. Цену књиге не можемо одредити сад, али ће она бити што јефтинија, али никако неће прећи 20 потура. Поручбине ваља слати на Косту Леру Нови Сад.

Уредништво „Заставе“.

Оправдан захтев

У честитом „Мусавату“, листу муслиманске браће у Босни и Херцеговини читамо ову вест. Више смо пута имали прилику слушати и читати о оним нечувеним скандалима, које је проузроковао својом нетактичношћу директор тувланске гимназије г. Ајзелт. Жалостан је положај тамошњих професора, нарочито домаћих синова, и то само стога, што они веће да кажу, да је црно оно што је

бело или обратно. Услед непрестаних директорових прогона које скором сви домаћи синови, професори, да оставе службу и беже испод његова запта. Заиста жалосно, јер један човек, који је изгубио сваки ауторитет, који се показао неспособним за место на ком се налази, и који је довео тувланску гимназију на руб пропасти не може се више трпити. Па чему то води? То је врло лако погодити. Само треба споменути тај жалосни факат, да тувланска гимназија није оно, што би уопће морала бити једна гимназија она није храм науке, наставничке љубави, слоге и пријатељства, него је вулкан, у коме је сваки ред поремећен, у ком кипи мржња и раздор. На штету правде и истине, а на срамоту наше управе, тај је човек још и сада директор тувланске гимназије.

Црногорска народна скупштина.

Народну скупштину на Цетињу јуче су отворили престоном беседом. У овој књаз Никола изјављује, да је увек желео, да уставом осигура грађанске слободе и обећава, да ће до год живи бити бранич слободе и устава. Затим уповорава на садашње успешно деловање владино, које је јако подигло државни кредит. Ковање новца у Црној Гори унапредиће државну трговину и индустрију. Ирадили су законске предлоге о смештању страних капитала у Црној Гори. Књаз је изјавио, да је одношај између Црне Горе и Русије стално најбољи. Да је одношај са аустро-угарском монархијом пријатељски, сведочи посета престолонаследника Данила у Дубровнику, за време тамошњег боравка аустро-угарског престолонаследника. Цар Виљем првом приликом је послао посланика на Цетиње, што показује пријатељство између немачког и црногорског владара. Одношај са балканским државама стално је срдачан. Турско-црногорски сукоб решен је часно по Црну Гору. Престона беседа завршује тиме, да ће књаз свагда заштитити Србе и који иван црногорских граница живе и нада се, да и скупштина гаји сличне осећаје.

Изјава Пашићева.

Београдски листови јављају: Старији радикали имали су синоћ вкупску седницу код „Париза“. На питање посланика: да ли постоји криза, одговорио је Никола Пашић, да су сви гласови о кризи измањени. Никакве несугласице између владе нису, вели избили. Нарочито је обратио пажњу посланицима на влудост и жеље пештанске и бечке штампе да одступи садашња влада. Посланици су се са овим одговором министра-председника задовољили.

Тројецарски савез.

Барон Гагерн, управник аустро-угарског великог посланства у Петрограду, рекао је једном новинару, да оне изванредно топле речи, које је приликом опрштаја барона Ерентала цар му управно, сведоче да од-

ношај између ове две монархије сваки даном бива пријатељскији и пријатнији. Она пак тумачења, која прате пут барона Ерентала у Петроград и Иволекога у Берлин, само су проста нагађања. Одношај између ове три царевине истина је врло повољан, али за то не може бити речи о успостављању тројецарског савеза (руско-немачко-аустроугарског.)

Параситос

Александру Морфидиу, првом српском новосадском коровођи — умро 1878. г. — приређује данас, у суботу у 11 сати у саборној пркви српско занатлијско певачко друштво „Невен“

Брзојави „Застави“.

Отишли 27. октобра.

Збор српске народне радикалне странке у Шимуновци.

Земун. Јучерањи збор српске народне радикалне странке у Шимуновцу био је сјајно посећен. Било је преко хиљаду учесника. Говори примљени најодушевљеније. Организација спроведена.

Аустријски сабор.

Беч. У сабору читају по други пут предлог о изборној реформи. Посланик Херцег тражио је да се седница заврши, јер нема доста присутних посланика. Херцег се том приликом жестоко позавадио са социјалистима. Сабор није усвојио Херцегов предлог.

Угарски сабор.

Будимпешта. — Законоски предлог о помагању индустрије, примљен је у главном. На крају је говорио Душан Поповић српски. У понедељак цетиње се на појединости. У суботу ће сабор расправљати молбе и друге ствари. За време саборске седнице договарали су се министар председник-министар за Хрватску и Славонију и бански саветник Малаи, о захтевима Хрватске и Славоније у ствари помагања индустрије.

МОЛБА

на сваког Србина и пријатеља, да ми буде у помоћи, како би могао пронаћи садање пребивање мога сина Слеме Парипова из Каћа, који је пре 14 дана невнано куд од куће отишао. Син мој је средње величине, румен у лицу, 18 година стар, а држим да се бави гдегод у Срему.

Молим лепо сваког брата и пријатеља, ко би што о моме сину дознао, да ме изволи телеграфом известити, на које ћу бити до века благодаран.

Јаша Парипов,

1804 2-2

у Каћу.

На знање!

Стављам поштованој публици до знања, да сам од државне узео на више година 1600 лапаца најбоље наше под закуп, таксовани „Josefсдорф“ под Опавом у Банату. Ко је рад марву или овце на пашу пуштати, нека се обрати мени у Тител или код г. Ђоке Стеића, учитеља у Опаву.

Марву и овце могу одма терати на пашу.

Примећујем, да ће марва за себе, а овца за себе опредељенау пашу имати.

Лазар М. Јанковић

I. 1524 1-10

у Тителу.

ОРАЈ. ЈАБУКА и СУВИХ ШЉИВА

нуди најјефтиније

Алекс. А Мудрок,
Митровица (Срем).

I. 1461 4-

И-ва српска каменорезачка радња
у ВРШЦУ.

КО ТРЕБА леп и јефтин
наменити —
споменик —
крст или пирамиду нех зупи само
код Србина

Светислава Кешанског
у ВРШЦУ.

Израда слова вештачка.
I. 1283 20-30

ЗГОДИТАК од 100.000 КРУНА

ПРУЖИ РУКУ • СРЕЊИ •
која те зове!

Краљ. мађ. привил. класна лутрија моја је по плану своје најпробитачнија од свију иностраних лутрија пружа играчима прилику да са мало новаца дођу до великог богатства. У овој лутрији има 125.000 лозова од којих се 62.500 лозова извлаче са добитцима значи да сваки други лоз мора добити.

ЗГОДИТЦИ СУ ОВИ: 600.000, 400.000, 200.000 2 по 100.000, 2 по 90.000, 2 по 80.000, 2 по 70.000, 2 по 60.000, 50.000, 3 по 40.000, 3 по 30.000, 6 по 25.000, 9 по 20.000, 13 по 15.000, 44 по 10.000, 61 по 5000, 22 по 3000, 475 по 2000, 961 по 1.000 и т. д. свега има за исплату 16 милиона 457.000 круна.

● Вучење прве класе је 22. и 23. новембра о. г. ●
Цена оригиналној срењки јесте: 1/1 лоз круна 12, 1/2 лоз кр. 6, 1/4 лоз кр. 3, 1/8 лоз кр. 1 50

Срењке шаљу се само онима који буду претходно новац положили. Новац најлакше слати поштанском упутницом.

Поручбине се извршују брзо и тачно.

Кореспонденција на српском језику

Јосиф Д. Фархи
гл. колектор краљ. мађарске кл. лутрије. Dohány útca 28.
у Будимпешти. I. 1432 8-20

ЗГОДИТАК од 100.000 КРУНА